

Секція 1

Розвиток держави і права в умовах європейської інтеграції: загальнотеоретичні аспекти та історичний досвід

Section 1

Development of state and law in the conditions of European integration: theoretical aspects and historical experience

Базан І.

*студентка юридичного факультету
Західноукраїнського національного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент,
доцент кафедри цивільного
права та процесу ЗУНУ
Зайцева-Калаур І. В.*

ПОЛІТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ЩОДО УКРАЇНИ: ПРОЦЕС ІНТЕГРАЦІЇ, НОВІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Вступ України до Європейського Союзу – складний, багатоетапний та поступовий процес. Зовнішня політика нашої держави давно розвивається у даному напрямку. Зокрема, курс на євроінтеграцію взяв свій початок з Постанови Верховної Ради України від 2 липня 1993 року «Про основні напрями зовнішньої політики України», в якій проголошено намір України розбудувувати відносини з Європейським Союзом [1].

Подальший розвиток відносин України та Європейського Союзу відбувався укладенням низкою договорів та проведенням переговорів, які конкретизували та встановили окремі аспекти дій нашої держави на шляху до вступу в ЄС. Серед них варто виділити наступні: прийняття Закону України «Про загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» від 18.03.2004 р., переговори щодо Угоди про асоціацію і поглиблену зону вільної торгівлі у вересні 2008 р., вступ у дію Порядку денного асоціації між ЄС та Україною у листопаді 2009р., надання Україні плану дій щодо запровадження безвізового режиму для короткотермінових поїздок громадян України до держав-членів ЄС. Наступні роки у історії асоціації України та ЄС стали етапом затишшя, оскільки уряд України припинив підготовку до підписання угоди.

Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом була підписана 21 березня 2014 року – політична частина та 27 червня цього ж року – економічна, набула чинності з 1 вересня 2017 року. Даний нормативно-правовий акт закріпив принципи «політичної асоціації та економічної інтеграції», проте, на нашу думку, не є фактом чи доказом

того, що вступ України до ЄС відбудеться найближчим часом. Угоду не варто розглядати як перебування нашої держави як країн-членів ЄС, оскільки вона задає швидше основи напрямку внутрішньої політики України та фокусування на європейських цінностях [2].

Важливою умовою вступу України до складу Європейського Союзу є, по-перше, виконання умов Угоди про асоціацію та, по-друге, відповідність критеріям членства в ЄС. На початковому етапі, після набрання чинності угоди, наша держава відповідально виконувала свої завдання. Зокрема, українська сторона досягла суттєвого прогресу у виконанні нормативно-правових та інституційних зобов'язань в рамках імплементації положень Угоди про асоціацію в частині поглибленої та всеохопної зони вільної торгівлі між Україною і ЄС. Ключовим досягненням української сторони за 2017 рік стали приєднання України до Програми ЄС «Конкурентоспроможність підприємств малого і середнього бізнесу (COSME) (2014-2020)», завершення внутрішньо-державних процедур, необхідних для приєднання України до Регіональної Конвенції про преференційні правила походження товарів (ПЕМ-Конвенція). Українська сторона схвалила проект Всеохоплюючої стратегії реформування системи санітарного та фітосанітарного нагляду в Україні, Дорожньої карти реформ системи державних закупівель. Також важливо відзначити, що з 1 лютого 2018 року Україна набула повноправного членства в Регіональній конвенції про пан-євро-середземноморські преференційні правила походження. [3, с. 39].

Основним викликом, який постає перед Україною в процесі євроінтеграції – виконання умов та обов'язків, не лише тих, що виникнуть у майбутньому, а й існуючих сьогодні. Україна прикладає максимум зусиль для виконання положень асоціації та їх практичної реалізації. Свою позицію щодо даного питання висловив уряд Європейського Союзу у доповіді, яку було опубліковано 11 лютого 2021 року на сайті Європейського Парламенту. Зокрема, рекомендується зосередити увагу на виконанні провідних критеріїв відповідності ЄС, а також розвивати успіхи у встановленні демократії, захисту прав людини та меншин, дотриманні верховенства права. Також у даній доповіді зроблено акцент на все ще дуже високий рівень корупції, особливо в судовій системі. «Попри помітний прогрес, широко поширена корупція продовжує заважати процесу реформ», – наголошується в документі [4].

Згідно з моніторинговим звітом, який підготував аналітичний центр «Український центр європейської політики», Україна виконала угоду на 41,6%. Проаналізувавши виконання Україною зобов'язань перед ЄС, результативність втілення реформ сучасним урядом та функціонуванням процесів у сферах, які забезпечуються державною політикою, а також співставлення вказаних факторів з Копенгагенськими критеріями членства у Європейському Союзі, ми дійшли висновку, що Україна обрала правильний вектор процесу європейської інтеграції, намагається відповідально та сумлінно виконувати свої обов'язки, але через

недостатність розвитку не відповідає вимогам повністю. Наприклад, одним із критеріїв є стабільність інститутів, що гарантують демократію, верховенство права, повагу до прав людини, повагу і захист національних меншин. Україна, станом на сьогодні, не може повністю забезпечити дане право, оскільки рівень довіри громадян до суду дуже низький, а чим вище роль та авторитет суду і правосуддя в цілому, чим більшою самостійністю і незалежністю володіє суд навіть у внутрішніх взаємовідносинах, тим вище в країні рівень законності і демократії, тим надійніше захищені від будь-яких посягань права і свободи громадян [5].

На нашу думку, незважаючи на доволі відповідальні виклики, процес євроінтеграції відкриє для України ряд можливостей та перспектив розвитку. Серед факторів привабливості ЄС для України виділимо наступні:

1) подолання економічної відсталості, оскільки Європа – один із масштабних та інноваційних ринків;

2) вирівнювання та підтримка розвитку – наша держава на сьогодні потребує додаткових інвестицій та надходжень, а політика ЄС щодо урахування вирівнювання розвитку при процесі розподілу бюджету дозволить вийти на новий рівень;

3) збільшення іноземних інвестицій – ЄС на сьогодні є лідером увезення інвестицій в Україну, вступ України в лави його держав-членів лише збільшить їх кількість;

4) здійснення модернізації реформ – удосконалення підприємництва, зокрема відповідність технічного рівня виробництва та оцінки якості продукції європейським стандартам;

5) досягнення соціальних стандартів життя – модернізація системи пенсійного забезпечення, збільшення прожиткового мінімуму громадян, цінування робочої сили.

Отже, процес інтеграції України до Європейського Союзу нині є ключовим вектором зовнішньої політики нашої держави. Виконання всіх умов Угоди про асоціацію розвивається у напрямку ефективних інструментів економіки, великого інноваційного потенціалу, високих соціальних стандартів, демократії. Вступ України до ЄС є важливим етапом розвитку, проте в найближчі роки варто зосередити увагу на виконанні вимог та завдань, які стоять перед нашою державою.

Список використаних джерел

1. Про основні напрямки зовнішньої політики: Закон України від 02.07.1993 р. №3076-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3076-12#Text> (дата звернення: 21.03.2021 р.).
2. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої від 21.03.2014 р. Дата оновлення: 30.11.2015 р. № 984_011. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text (дата звернення: 21.03.2021 р.).

3. Гуда А.О. Створення зони вільної торгівлі між Україною та ЄС: особливості, результати, перспективи. *Наукові записки студентів та аспірантів*. Вип. 5. Остріг, 2020. С. 37-42.
4. Michael Gahler Report on the the implementation of the EU Association Agreement with Ukraine. *European Parliament*. URL: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2020-0219_EN.html (last accessed: 21.03.2021).
5. Копенгагенські критерії членства в Європейському Союзі. *Міністерство закордонних справ України*. URL: <https://mfa.gov.ua/uevropska-integraciya/vidnosini-ukrayina-yes/kopengagenski-kriteriyi-chlenstva-v-uevropskomu-soyuzi> (дата звернення: 21.03.2021р.).

Біловус Д.

*студентка юридичного факультету
Західноукраїнського національного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри
теорії та історії держави і права ЗУНУ
Кравчук В.М.*

ГРОМАДСЬКА АКТИВНІСТЬ ЯК КРИТЕРІЙ ЗРІЛОСТІ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Громадська активність тісно пов'язана із громадянською позицією, яка свідчить про ступінь зрілості людини, рівень її розвитку як громадянина, який усвідомлює своє місце і роль у процесі державотворення. Громадська активність є тією рисою особистості, що, на наш погляд, визначає становлення громадянського суспільства, його якість і дієвість. Адже не кожне суспільство можна назвати громадянським, а лише те, що базується на ініціативі “знизу”, на прагненні громадян до самоорганізації, утворення самодіяльних структур, які перебувають поза системою державної влади і слугують захисту та задоволенню їх власних інтересів.

Поняття «громадська активність» досліджувалося у працях Д. Акімова, Т. Безверхої, М. Боришевського, Н. Дерев'янка, І. Жадан, В. Іванчука, А. Карася, В. Поплужного, С. Рябова, Л. Шангіної та інших.

Громадянське суспільство на всіх етапах свого становлення є частиною складного механізму взаємовідносин між громадянином та державою. Громадянське суспільство — система взаємодії держави і вільних, рівноправних громадян, їх об'єднань, що добровільно сформувалися та діють в правовому полі, перебувають у відносинах конкуренції і солідарності, поза безпосереднім утручанням держави, яка покликана лише створювати умови для їх вільного розвитку [1, с. 170].

Чи не найважливішою передумовою, і разом з тим ознакою, громадянського суспільства слід визнати зрілого, освіченого (компетентного) й активного громадянина. Громадянське суспільство, як